

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економіки природокористування

06-03-286 М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи із
навчальної дисципліни

«Основи наукових досліджень»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 13 від 4 січня 2021 року

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» [Електронне видання] / Ляхович О.О. Рівне: НУВГП, 2021. 14 с.

Укладач:

О. О. Ляхович, к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки

Відповідальний за випуск: О.О. Ляхович, кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри фінансів та економічної безпеки

Керівник групи забезпечення спеціальності

Л.М. Мельник

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
Тематичний зміст навчальної дисципліни.....	6
Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	7
Практичне заняття № 1. Характеристика, суб'єкти та об'єкти науки як діяльності	7
Практичне заняття № 2. Підходи до вибору методів наукового дослідження	8
Практичне заняття № 3. Особливості організації наукового дослідження	8
Практичне заняття № 4. Організація навчально-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.....	9
Практичне заняття № 5. Організація науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.....	9
Практичне заняття № 6. Особливості написання наукових публікацій.....	10
Практичне заняття № 7. Організація підготовки наукових кадрів у ВНЗ	10
Перелік орієнтовних тем для індивідуальної науково-дослідної роботи студента.....	11
Рекомендована література.....	13

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх фахівців з фінансів, банківської справи та страхування. Здобуття навичок та вмій щодо організації наукових досліджень сприятиме здійсненню ефективної діагностики фінансових систем, змістовній інтерпретації результатів наукових досліджень та розв'язанню важливих теоретико-прикладних завдань.

Метою вивчення дисципліни є надання знань про теоретичні та практичні основи ефективного проведення наукових досліджень та формування наукової культури студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи наукових досліджень і методика здійснення досліджень конкретних проблем фінансів на основі загальнонаукових та емпіричних наукових прийомів, що дає змогу досліджувати процеси обігу фінансових ресурсів суб'єктів економіки у їх спорідненості, відмінності та історичному аспекті.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є теоретико-практична підготовка здобувачів щодо обґрунтування актуальності обраної теми дослідження, вибору оптимальних шляхів досягнення мети і розв'язання поставлених у роботі завдань, визначення об'єкта і предмета досліджень, аналізу науково-методичної літератури, оформлення наукових результатів, визначення їх практичної цінності і наукової новизни.

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- предмет, сутність та класифікацію наук;
- методи досліджень у сфері фінансів;
- етапи проведення наукового дослідження;
- вимоги до оформлення результатів наукових досліджень;
- види навчально- та науково-дослідної роботи студентів.

вміти:

- вибирати напрям науково-дослідної роботи та обґрунтовувати актуальність досліджень;
- визначати зміст і структуру предмета та об'єкта дослідження, формулювати мету та завдання;
- використовувати методику формування проблем наукового дослідження у сфері фінансів;

планувати і виконувати теоретичні та прикладні наукові дослідження;

- використовувати загальні та спеціальні методи дослідження у сфері фінансів;
- підбирати та використовувати фінансову інформацію у науково-дослідній роботі;
- правильно оформляти результати наукових досліджень та оприлюднювати їх на конференціях, олімпіадах, конкурсах.

Вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Мікроекономіка», «Статистика», «Економіка підприємства», «Основи економічної теорії», «Економіка регіону», «Фінанси підприємств», «Страховання», «Економіко-математичні методи і моделі».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Особливе місце у ході вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» належить практичним заняттям, на яких відбувається закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях, семінарських заняттях та в процесі самостійної роботи над дисципліною. Перелік основних тем практичних занять з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» наведений у таблиці 1.

Таблиця 1. – Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Характеристика, суб'єкти та об'єкти науки як діяльності	2
2.	Підходи до вибору методів наукового дослідження	2
3.	Особливості організації наукового дослідження	2
4.	Організація навчально-дослідної роботи здобувачів вищої освіти	2
5.	Організація науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти	2
6.	Особливості написання наукових публікацій	2
7.	Організація підготовки наукових кадрів у ВНЗ	2
	Разом	14

Самостійна робота студента полягає у поглибленні знань та умінь під час вивчення тем навчальної дисципліни. Перелік основних завдань самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» наведений у таблиці 2.

Таблиця 2. – Завдання для самостійної роботи

№ п/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Генезис розвитку науки	7	9
2	Організація наукової діяльності в Україні	7	9
3	Критерії вибору методів у економічних дослідженнях	6	9
4	Впровадження та ефективність наукових досліджень	7	9
5	Роль особистості вченого у науці	7	10
6	Особливості творчої праці вченого	6	9
7	Вимоги до оформлення наукової роботи	7	9
8	Конкурс студентських наукових робіт як форма участі в науково-дослідній роботі	7	9
9	Організація та порядок роботи спеціалізованих вчених рад	6	9
Всього		60	82

Самостійна робота потребує опрацювання додаткової навчальної літератури, нормативних документів, наукових праць та періодичних наукових видань. Систематизація теоретико-практичної інформації з вказаних джерел дозволить виконати поставлені завдання перед студентом, а також закріпити набуті знання на лекційних та практичних заняттях та розвинути практичні навички здійснення наукових досліджень.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема 1. Характеристика, суб'єкти та об'єкти науки як діяльності

Мета: засвоєння та поглиблення теоретичних знань про види наукової діяльності та зміст, функції, суб'єкти та об'єкти науки

Обговорення теоретичних питань:

1. Дайте характеристику предмету та сутності науки.
2. Опишіть структурні елементи системи знань пізнання
3. Розкрийте сутність класифікації наук та наукової діяльності
4. Розкрийте сутність наукової діяльності та її основних види
5. Дайте характеристику завданням та функціями наукової діяльності.
6. Надайте характеристику суб'єктам наукової діяльності
7. Опишіть основні види наукової діяльності

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема 2. Підходи до вибору методів наукового дослідження

Мета: ознайомлення з теоретичними і емпіричними методами наукових досліджень та застосування їх у науково-практичній діяльності.

Обговорення теоретичних питань:

1. Розкрийте сутність поняття методу та методики наукової дослідження.
2. Охарактеризуйте сутність емпіричних та теоретичних досліджень
3. Опишіть особливості застосування наукових методів при емпіричних дослідженнях.
4. Опишіть особливості застосування наукових методів при теоретичних дослідженнях.
5. Розкрийте суть методів, які можуть бути застосовані як при емпіричних, так і теоретичних дослідженнях.
6. Охарактеризуйте сутність та особливості застосування методів у фінансово-економічній сфері

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема 3. Особливості організації наукового дослідження

Мета: вивчення способів оприлюднення та апробації наукових результатів та ознайомлення з особливостями написання наукових

публікацій, порядку проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів

Обговорення теоретичних питань:

1. Охарактеризуйте сутнісну характеристику наукових досліджень.
2. Надайте характеристику етапів наукового дослідження.
3. Особливості формування проблеми та вибір теми наукового дослідження.
4. Мета, завдання, об'єкт і предмет досліджень.
5. Опишіть способи апробацій наукових досліджень.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ
ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

**Тема 4. Організація навчально-дослідної роботи здобувачів
вищої освіти**

Мета: засвоєння теоретико-практичних засад організації навчально-дослідної роботи студента

Обговорення теоретичних питань:

1. Характеристика та види навчально-дослідної роботи студентів
2. Опишіть порядок роботи над рефератом
3. Охарактеризуйте процес написання курсової роботи
4. Опишіть основні вимоги до написання бакалаврської роботи

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

**Тема 5. Організація науково-дослідної роботи здобувачів вищої
освіти**

Мета: засвоєння теоретико-практичних засад організації науково-дослідної роботи студента (НДРС)

Обговорення теоретичних питань:

1. Наведіть основні етапи порядку виконання і захисту магістерської роботи.
2. Визначте головну мету організації та розвитку системи НДРС
3. Вкажіть основні завдання організації та проведення НДРС

4. Опишіть форми організації та проведення НДРС в університеті
5. Надайте організаційну характеристику студентського наукового гуртка як осередку науково-дослідної роботи
6. Опишіть функції наукового гуртка
7. Охарактеризуйте основні форми роботи наукового гуртка
8. Вкажіть основні завдання Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт
9. Надайте організаційну характеристику Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт.
10. Опишіть вимоги до наукових робіт.
11. Охарактеризуйте порядок проведення Конкурсу та розгляду наукових робіт.
12. Вкажіть загальні вимоги і правила оформлення науково-дослідної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема 6. Особливості написання наукових публікацій

Мета: здобуття знань щодо особливостей підготовки до доповіді та написання наукових публікацій

Обговорення теоретичних питань:

1. Вкажіть види наукових публікацій
2. Особливості підготовки доповіді.
3. Правила до написання тез доповіді.
4. Особливості написання наукової статті.
5. Опишіть структурні елементи наукової статті
6. Вкажіть правила та вимоги до викладу наукової статті

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема 7. Організація підготовки наукових кадрів у ВНЗ

Мета: засвоєння та поглиблення теоретичних знань щодо організації підготовки наукових кадрів у ВНЗ

Обговорення теоретичних питань:

1. Мета та завдання підготовки науково-педагогічних кадрів
2. Роль кафедри у підготовці наукових кадрів у ВНЗ

3. Особливості підготовки кадрів через аспірантуру і докторантуру
4. Порядок складу та контролю індивідуального плану аспіранта

Перелік орієнтовних тем для індивідуальної науково-дослідної роботи студента

1. Сутнісна характеристика ВВП. Аналіз обсягу, темпів зростання і структури ВВП в Україні та в країнах із розвинутою ринковою економікою (декілька країн на вибір студента); зміни пропорцій між складовими національного доходу (фондом споживання і фондом нагромадження). Виявити тенденції і чинники впливу. Пояснити, до яких наслідків може призвести надмірне зростання обсягу фонду споживання. Роль доданої вартості в економіці країни

2. Податкова система України. Види податків: загальнодержавні та місцеві. Які податки займають найбільшу частку у структурі надходжень. Роль податків у розвитку виробництва та обміну. Актуальні проблеми податкової політики України. Проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки між зміною ставок податків і поведінкою платників податків. Визначити, які наслідки для держави має збільшення або зменшення ставок податків і зборів.

3. Аналіз інвестиційних тенденцій в Україні. Основні питання: яка частка сукупних інвестицій у ВВП; обсяг інвестицій на одну особу; співвідношення внутрішніх та іноземних інвестицій; співвідношення державних і приватних інвестицій; динаміка і структура зарубіжних інвестицій в економіку України. які причини виявлених тенденцій? роль інвестицій у економіці.

4. Грошово-кредитна політика НБУ: сучасні здобутки і проблеми.

5. Курс гривні та формування курсу валют. Причини девальвації гривні. Чинники впливу на формування вартості гривні та курсу валют.

6. Бюджетний устрій і бюджетна система України на сучасному етапі. Оцінка можливих підходів до вирішення питання про підвищення ролі й значення бюджетних відносин у посиленні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.

7. Органи управління державними фінансами в Україні та сфера їх впливу в бюджетному процесі. Характеристика основних функцій та повноважень ВРУ, КМУ, Казначейства України, Державної фіскальної служби України, Головного контрольно-ревізійного управління України, Комітету ВРУ з питань бюджету, Міністерства фінансів.

8. Облікова політика НБУ та депозитна й кредитна політика банків України. Сутність та яка динаміка ставок за депозитами і банківськими кредитами в Україні? Порівняйте їх з динамікою облікової ставки НБУ, курсом долара та євро.

9. Банківська діяльність в Україні. Основні види банківських послуг. Механізм формування прибутку в банках. Характеристика ТОП-10 банків України.

10. Власний бізнес. Мале підприємництво та проблеми його функціонування в Україні. Спрощена система оподаткування.

11. Структура фондового ринку України (ринок акцій, ринок корпоративних облігацій, ринок державних облігацій). Які причини виявленого співвідношення між сегментами фондового ринку?

12. Страхування в Україні. Види страхування. Які види страхування в Україні проводяться в обов'язковій формі? Яку частку вітчизняного страхового ринку займають обов'язкові види страхування? Які страхові послуги найбільш «популярні» на вітчизняному страховому ринку?

13. Недержавні пенсійні фонди. Оцінка рівня розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні. Зарубіжний досвід організації недержавних пенсійних фондів.

14. Співпраця України з міжнародними фінансовими інститутами. Які кредитні програми міжнародних фінансових організацій діють в Україні? Які з цих організацій надають кредити уряду, а які — реальному сектору економіки? Які кредитні механізми використовує Міжнародний валютний фонд?

15. Бюджетний дефіцит та платіжний баланс України. Яка структура і динаміка платіжного балансу України. Порівняйте динаміку бюджетного дефіциту і дефіциту платіжного балансу. До яких економічних наслідків може призвести негативне сальдобюджетного дефіциту платіжного балансу країни?

16. Фінансові кризи: огляд світових криз, причини та чинники загострення

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с
2. Гордійчук А.С., Стахів О.А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2008. 331 с.
3. Кір'янов В.М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для економічних спец. Рівне : НУВГП, 2008. 286 с.
4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень : навч. посібн. Київ : Слово, 2009. 240 с

Допоміжна література

5. Афанасьєв А. О., Кузькін Є. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2005. 96 с.
6. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ : АБУ, 2002. 480 с.
7. Бірта Г. О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014., 142 с.
8. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
9. Демківський А. В., Безус П. І. Основи методології наукових досліджень : навч. посібн. Київ : Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.
10. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади) : навч. посібн. Вид 3-тє, виправ. і допов. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2007. 120 с
11. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. / за ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2010. 280 с
12. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібн. К. : Кондор, 2003. 192 с.
13. Малигіна В. Д., Холодова О. Ю., Акімова Л. М. Методологія наукових досліджень : монографія. Рівне : НУВГП, 2016. 247 с.

Інформаційні ресурси

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 лип. 2007 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26 лист. 2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
3. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 лип. 2002 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
4. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23 бер. 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%d0%bf>
5. Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 / Наук. б-ка Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого; уклад. О. І. Самофал. Харків, 2017. URL: <http://library.nlu.edu.ua/biblioteka/sait/nauka/gost/spisok-dstu.pdf>
6. Бібліографічні посилання: загальні положення та правила складання (ДСТУ 8302:2015): презентація / Наук. б-ка НАУКМА; уклад. Т. О. Патрушева. Київ, 2016. URL: <https://www.slideshare.net/naukmalibrary/83022015>